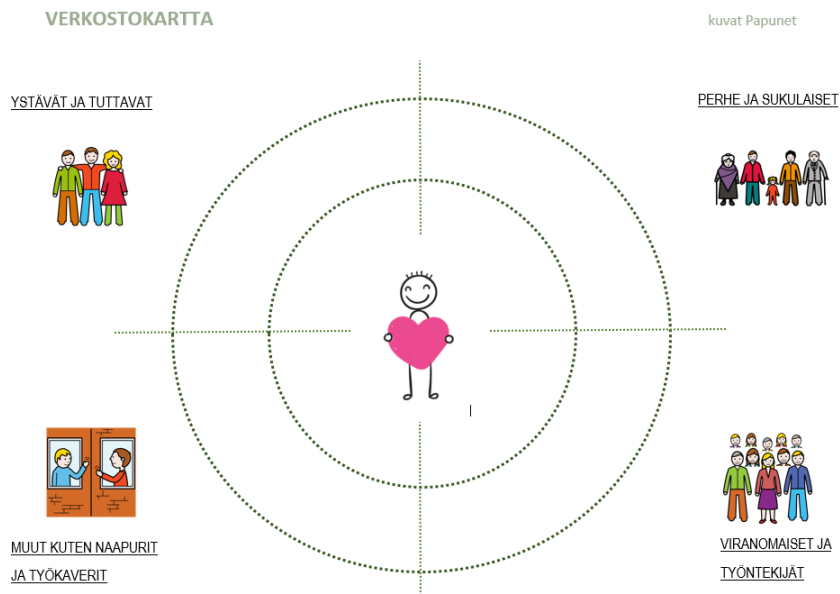

Verkostokartta työkaluna

Olemme Silta omannäköiseen elämään -hankkeessa valinneet yhdeksi tärkeimmäksi työkaluksemme verkostokartan. Verkostokarttaa on tähän mennessä tehty sekä tukirinkityöskentelyyn että riippumattoman tukihenkilön mallin muotoiluun osallistuneiden henkilöiden kanssa. Voimme jo tässä vaiheessa hanketta todeta, että valinta on ollut oikea, sillä näemme päivä päivältä enemmän hyötyä ja ulottuvuuksia verkostokarttatyöskentelyssä.

Verkostokartta on kaikessa yksinkertaisuudessaan koonti henkilön elämässä olevista ihmisistä – visuaalisesti esitettyä.

Merkityksellisyyden äärellä

Verkostokartan yksinkertaisuus kuitenkin kätkee sisäänsä syvempää merkitystä sekä henkilölle itselleen, että meille jotka tuemme häntä hänen elämänpolullaan. Se tuo henkilölle itselleen näkyväksi keitä hänen elämänsä kuuluvat ihmiset ovat samalla antaen meille ammattilaisille oivaa pohjaa työssämme arjen tukena.

On ensiarvoisen tärkeää tunnistaa ja tunnustaa se tosiasia, että sosiaaliset suhteet ovat ihmisyyden kulmakiviä; meille kaikille, sekä vammaisille, että vammattomille.

Verkostokartan tulisi olla mahdollisimman laaja kuvaus henkilön elämän ihmisistä. Jokaisen henkilön verkostokartta on väistämättä omanlainen ja kuvaa juuri hänen elämänsä. Koska verkostokartta on kuvaus hyvinkin henkilökohtaisesta asiasta, on tärkeää, että henkilö itse päättää keitä siihen kuvataan.

Ihmissuhteiden merkityksellisyyden kokemus on hyvin subjektiivinen asia, eikä siihen tule puuttua ulkoapäin arvottamalla ihmissuhteita suhteessa toisiinsa. Henkilöllä voi olla pitkä ja omalla tavallaan hyvinkin merkityksellinen suhde johonkin ihmiseen jota emme tulisi heti ensimmäisenä

ajatelleeksi. Tällainen henkilö voi olla esimerkiksi taksikuski, naapuri tai paikallisen yhteisön toimija, esimerkiksi kukkakauppias.

Verkostokartta tuo myös näkyväksi henkilön perhesuhteet, jotka voivat olla hyvinkin yksilöllisiä, ihmisen itsensä määrittelemiä. Perhesuhteiden näkyväksi tekeminen tukee henkilön identiteettiä kuvaamalla hänen juuriaan ja osalla myös tämän hetken kaikista merkityksellisimpiä ihmissuhteita.

Verkostokartan avulla voidaan myös pohtia, millainen rooli kullakin ihmisellä on henkilön elämässä; millaisista asioista hän keskustelee kenenkin kanssa ja missä asioissa he voivat tukea häntä tai hän heitä. Verkostokartan avulla voidaan myös esimerkiksi koota henkilön kanssa tukirinkiä, joka tukee häntä päätöksenteossa.

Voimavarat näkyviksi

Verkostokartan avulla voi myös pohtia ja käydä keskustelua siitä millaisia vuorovaikutussuhteita kenenkin ihmisen kanssa on – kenestä saamme voimaa elämäämme ja kuka kenties vie voimavarojamme. Erilaisten vuorovaikutussuhteiden tunnistaminen ja tunnustaminen onkin ihmisen hyvinvoinnin kannalta oleellista. Keskustelua voidaan käydä siitä, miten voimavaroja vieviä ihmissuhteita tai ihmissuhteita joista henkilö toivoisi enemmän voisi elvyttää tai punnita sitä onko ihmissuhde lopulta sellainen josta olisi hyvä luopua kokonaan.

Lähiyhteisön tarjoamien mahdollisuuksien kartoittaminen

Osalle ihmisistä verkostokartta jää kovin ”tyhjäksi” tai sen ihmiset koostuvat suurelta osin ammattilaisista. Tällöin on hyödyllistä käydä keskustelua siitä millaisia ihmissuhteita henkilö toivoisi lisää sekä tukea häntä ihmissuhteiden muodostamisessa. Käytännössä tukeminen vaatii luovuutta ja uskallusta uudenaistenkin asioiden ehdottamiseen ja käytännön kokeiluun. Millaisissa paikoissa henkilö toimii jo? Missä muualla hän voisi toimia? Mitä lähiyhteisömme tarjoaa tai mitä sinne voitaisiin luoda?

Vertaisuus kunniaan

Verkostokartan, eli sosiaalisten suhteiden kontekstissa on myös perusteltua tuoda mukaan vertaisuuden näkökulma. Vertaisuus määritellään sanakirjassa:

”Johonkin rinnastettavissa, verrattavissa oleva, jonkin toisen arvoinen, veroinen.”

Eräässä asiakaskehittäjäryhmässämme vertaisuuden määritelmäksi annettiin

”ihminen joka on kokenut samoja asioita”

Tämä jäljempänä kuvattu määritelmä on mielestäni vähintään yhtä käypä kuvaamaan sitä, että vertaisuus rakentuu samankaltaiselle kokemukselle ja/tai ymmärrykselle jonkin tietyn asian suhteen. Huomioimisen arvoista on se, että asia voi olla mikä vaan – ei pelkästään samojen diagnoosikoodien lukeminen virallisissa dokumenteissa vaan kenties vaikka rakkaus jääkiekkoon, puutarhan hoitoon, Antti Tuiskuun tai Muumeihin.

Palvelusuunnittelun tukena

Verkostokartta on oiva työkalu, kun pohdimme henkilön mahdollisia palveluja. Mihin asiaan henkilö tarvitsee palvelujärjestelmän tarjoamaa tukea ja mitkä asiat hoituvat luonnollisen

verkoston turvin. Tässä yhteydessä verkostokarttaa voidaan lihavoittaa palvelukartaksi kuvaamalla esimerkiksi henkilön arjen tuen, kuntoutuksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoita.

Verkostokartan avulla voidaan käydä myös muistelevaa keskustelua menneistä asioista ja tapahtumista – kenen kanssa olit? missä olitte? mitä teitte? mitä mieltä olit toiminnasta? haluaisitko tehdä sitä uudestaan? mitä samankaltaista toimintaa haluaisit kokeilla? kokeilisitko toimintaa saman henkilö kanssa? kenen muun kanssa voisit kokeilla toimintaa? Mahdollisuudet ovat melkein pärajattomat, kun annamme niille mahdollisuuden.

Verkostokartan digitaaliset ulottuvuudet

Verkostokarttaa laatiessa tulee huomioida myös se, että kaikki ihmissuhteet eivät toimi IRL – vaan isokin osa ihmissuhteista voi toimia verkon välityksellä, esimerkiksi sosiaalisen median tai pelien viitekehysessä. Nämä ihmissuhteet voivat olla hyvin merkityksellisiä ja tuoda vahvaa yhteenkuuluvuuden, kenties vertaisuudenkin tunnetta. Verkostokarttaa vois myös hyödyntää sähköisesti, mikäli se on jollekin henkilölle ominainen ja toivottu tapa toimia. Kenties tässä olisi jopa sovelluskehittelyn paikka..?

Aurinkoista, rentouttavaa, ja toivon mukaan sosiaalisempaa kesää kaikille!